

Ik geef je een roosje, m'n roosje...

Een roosje in de openbare ruimte

Rozen zijn in de openbare ruimte niet meer weg te denken. Toch is dat wel eens anders geweest.

Dankzij veredelingswerk zijn de moderne heesterrozen prima geschikt om grootschalig in de openbare ruimte te worden toegepast.

Auteur: Ronald Houtman
Foto's: Plants & Pictures

7 min. leestijd

ACHTERGROND

Mensen en rozen is een prima combinatie. Dat de roos 'koningin der bloemen' wordt genoemd, is natuurlijk niet voor niets. Het is de meest bekende bloem ter wereld en al sinds mensenheugenis populair. Over geen andere bloem is zoveel geschreven, gedicht en gezongen als de roos. Werden rozen van oudsher als snijbloemen of tuinplant gebruikt, sinds een jaar of vijftig is er een evolutie zichtbaar. Dit heeft ertoe geleid dat we nu ook compacte rozen als patio-plant en goede heesterrozen voor toepassing in de openbare ruimte hebben. Begon het met de botanische rozen, inmiddels is het sortiment uitgebreid met een groot scala aan heesterrozen, in alle mogelijke kleuren en met enkelvoudige tot gevulde bloemen. Maar zoals zo vaak bij planten voor toepassing in de openbare ruimte het geval, worden er ook aan rozen eisen gesteld aan groeivorm, gezondheid en de lengte van de bloeitijd.

Criteria

'De juiste plant op de juiste plaats' is nog steeds het motto in de openbare ruimte. Cru gezegd: een plant moet in eerste instantie aan de, soms hoge, eisen voldoen die in het openbaar groen worden gesteld. De sierwaarde komt pas op de tweede

plaats. Wat natuurlijk niet wegneemt dat rozen wel sierwaarde moeten hebben. In de openbare ruimte worden rozen voornamelijk gebruikt als vakbeplanting. We hebben het dus over heesterrozen. Vaak zijn dit de zogenaamde Floribunda-rozen, maar tegenwoordig worden de heesterrozen ook vaak als een aparte groep beschouwd. De grens is echter vaag en voor het gemak spreken we hier van heesterrozen. De planten moeten breed spreidend en opgaand groeien. Bij voorkeur met enigszins overhangende takken, zodat ze de bodem bedekken en daardoor onkruidgroei zo veel mogelijk verhinderen. Bijkomend voordeel van de meeste rozen met deze groeiwijze is dat ze niet al te hoog groeien. De ideale hoogte van heesterrozen is 0,7-1 m. In de praktijk zullen de meeste rozen iets hoger worden, maar door een maaibeleid van één keer maaien per drie jaar toe te passen, zijn ze prima laag en bossig te houden. Dat is meteen een volgend criterium: de rozen moeten machinaal te maaien zijn. En dan is het belangrijk dat de rozen op eigen wortel staan (door stekken vermeerderd). Bij oculeren wordt een onderstam gebruikt die zogenaamde wildopslag kan geven, vooral als de plant enige stress kent, wat het geval is bij maaien.

Dit heeft ertoe geleid dat we nu ook compacte rozen als **patio-plant en goede heesterrozen voor toepassing in de openbare ruimte hebben**

Rosa 'Short Track'

Gezondheid

Een van de belangrijkste criteria is gezondheid. Omdat extensief beheer van heesterrozen wenselijk is, moeten de planten steeds vrij blijven van aantastingen. De voornaamste aantastingen waar het dan om gaat zijn (valse) meeldauw en sterroetdauw, in praktijk ook wel blackspot genoemd vanwege de zwarte vlekken die op de bladeren verschijnen. Het is uit den boze om in de openbare ruimte met chemische gewasbeschermingsmiddelen te werken en dus moeten de toegepaste rozen gezond zijn. De bloemen moeten over een lange tijd openen. De moderne heesterrozen bloeien vanaf juni tot in november. De hoofdbloei zal rond eind juni, begin juli vallen en een goede nabloei zal rond begin, half september plaatsvinden. En tussendoor en na de tweede hoofdbloei zal de plant steeds bloemen blijven produceren. Weliswaar niet bijzonder rijk, maar voldoende om op te vallen als 'bloeiende roos'. Een plant die op deze manier bloeit, is aan te bevelen boven een ras dat één keer gedurende een maand bijzonder rijk bloeit en vervolgens niet meer.

Bloemen

Globaal zijn er drie bloemvormen te onderscheiden: enkelvoudige, halfgevulde en gevulde. Enkelvoudige bloemen bestaan uit vijf (maximaal tien) bloemblaadjes en het hart van meeldraden en stampers is goed te zien. Bij de halfgevulde bloemen zijn er duidelijk meer bloemblaadjes, maar is het hart van meeldraden en stampers soms enigszins verstopt, hoewel nog steeds zichtbaar. Vaak hebben deze rozen minder meeldraden omdat deze zijn vergroeid tot bloemblaadjes. Bij gevulde bloemen is het hart niet meer zichtbaar door de vele bloemblaadjes. In veel gevallen zijn vrijwel alle meeldraden vergroeid tot bloemblaadjes. De verschillende bloemvormen hebben ook in de praktijk voor- en nadelen. Bij enkelvoudige bloemen vallen de bloemblaadjes bij uitbloeien gemakkelijk van de bloemen (schoenen) en blijven niet als bruine proppen in de plant hangen. Daar staat tegenover dat enkelvoudige bloemen vaak minder spectaculair zijn en vaak een iets meer botanische uitstraling hebben. Gevulde bloemen hebben vaak het nadeel dat ze niet of in ieder geval minder goed schoenen. Daar staat tegenover dat de bloemen opvallender zijn en gewoonlijk aantrekkelijker worden gevonden door burgers. Ook halfgevulde bloemen hebben dit effect qua sierwaarde, maar ook hier kan goed schoenen een probleem zijn. Overigens beoordelen goede rozenverdelers hun creaties steeds op deze criteria, dus de moderne

rozen voldoen hier gewoonlijk in hoge mate aan. Sommige rassen geven na de bloei ook nog bottels. Dit kan beschouwd worden als een mooie toegift. Naast de extra sierwaarde trekken bottels vogels aan en zijn dus goed voor de biodiversiteit. En dan is er natuurlijk nog de kleur. Heesterrozen zijn er in alle kleuren, van zuiverwit tot donkerrood en paars. Keuze te over dus.

Botanische rozen

Van oudsher werden botanische rozen als eerste grootschalig in onze openbare ruimte toegepast. De planten zijn sterk, groeien vaak met ondergrondse uitlopers en zijn vooral functioneel. Ze worden breed toegepast in groenschermen en gemengde beplantingen. Tegenwoordig zijn er hybriden met een hogere sierwaarde die ook prima langs wegen en rotondes of op taluds kunnen worden toegepast. Zoals al af te leiden uit de omschrijving, gaat het bij botanische rozen vaak om wilde soorten of cultivars daarvan. De bekendste is waarschijnlijk *R. rugosa*. Deze struik wordt circa 1,5 m hoog en bloeit met heerlijk geurende witte tot lilaroze bloemen, gevolgd door grote orangerode bottels. *R. rugosa* is in duin-gebieden verwilderd, waarbij de soort en passant bewijst ongevoelig te zijn voor zeewind. Er zijn diverse cultivars in verschillende kleuren in de handel. Een andere bekende soort is *R. canina*, de hondstroos. Deze struik wordt circa 2-3 m hoog en geeft zachtroze enkele bloemen. De bottels zijn oranje. Een andere bekende soort die tot het 'klassieke' sortiment botanische rozen behoort, is *R. rubiginosa*. Het is een struik tot circa 3 m hoog met dieproze bloemen, gevolgd door rode bottels. Ook *R. moyesii* heeft mooie, flesvormige bottels. Het is een struik tot circa 3 m hoog met rozerode enkele bloemen. *R. 'Geranium'* werd vroeger als cultivar van *R. moyesii* beschouwd, maar tegenwoordig als een hybride. De bloemen zijn bijzonder opvallend diep fluweelrood. Twee opvallende soorten zijn *R. glauca*, en *R. sericea f. pteracantha*. *R. glauca* is een circa 2 m hoge struik met intens grijsblauw blad en enkele roze bloemen, gevolgd door oranjebruine bottels. *R. sericea f. pteracantha* groeit tot circa 2 m hoog en bloeit roomwit. Meest opvallende kenmerk van deze roos is dat de rode stekels opvallend gevleugeld zijn. Omdat botanische rozen sterk en veelzijdig zijn, maar in de meeste gevallen van nature te hoog, zijn de lager groeiende hybriden erg populair. De bekende *R. 'Moje Hammarberg'* wordt circa 1,25 m hoog en bloeit met gevulde, violetrode bloemen. De bottels zijn rood. Zowel *R. DAGMAR HASTRUP* ('Fru Dagmar Hastrup'), *R. PIERETTE PAVEMENT* ('Uhlater') als *R. SCARLET PAVEMENT* ('Hanuhl')

worden circa 1 m hoog. De bloemen van DAGMAR HASTRUP zijn lichtroze en enkel, die van PIERETTE PAVEMENT zijn donker rozelila, halfgevuld en geuren heerlijk. De bloemen van SCARLET PAVEMENT zijn paarsrood en eveneens halfgevuld. Ze worden gevolgd door donkerrode bottels. Met een hoogte van circa 0,5-1 m is *R. SHORT TRACK* ('Bokratrack') een van de laagst groeiende heesterrozen met botanische uitstraling. De bloemen zijn enkel en scharlaken rozerood met een geel hart. De bottels zijn donker orangerood.

Lage heesterrozen (tot 1 m)

De lage heesterrozen zijn bij uitstek geschikt voor toepassing in plantvakken, op A-locaties, langs wegen, in parken, etc. Met laag doelen we op de rozen die een uiteindelijke hoogte van maximaal

Rosa 'The Fairy'

Zoals al af te leiden uit de omschrijving, gaat het bij botanische rozen vaak om wilde soorten of cultivars daarvan

(circa) 1 m behalen. Ook bij deze rozen is een maaibeleid aan te bevelen, al is het maar om ze af en toe te verjongen. Het sortiment is bijzonder groot; daarom wordt hier volstaan met slechts een kleine greep van aanbevelenswaardige rassen. Witte rozen zijn niet altijd even populair, wel onmisbaar in het sortiment. RUGBY ('Bokrarug') heeft roomkleurige bloemknoppen, de geopende bloemen zijn wit met een geel hart en enkel. HEIDESOMMER ('Korlirus') groeit vrij breed, de bloemen zijn roomwit, enkel en heerlijk geurend. Bij de roze bloeiende rozen is de keuze het grootst. 'The Fairy', een zeer bekend ras, is een bossige struik met halfgevulde roze bloemen. De bloemen zijn relatief klein, maar verschijnen in dichte trossen. MIRATO ('Tanotax') heeft een vrij open groeiwijze en gevulde roze bloemen. Het Franse

rozenhuis Meilland was een van de pioniers op het gebied van heesterrozen en effende daarmee de weg voor latere veredelaars. De enkele bloemen van BINGO MEIDILAND ('Meipotal') zijn lichtroze met een geel hartje. MAGIC MEIDILAND ('Meibonrib') heeft halfgevulde zuurstokroze bloemen en is zeer lang doorbloeiend. De bloemknoppen zijn opvallend hardroze. De fraaie en sterke HEIDETRAUM ('Noatraum') is een van de rassen die de moderne heesterroos populair heeft gemaakt. De plant heeft halfgevulde diep rozeroode bloemen. Het Nederlandse ras MARATHON ('Bokrathon') bloeit met enkele donkerroze bloemen. De plant bloeit zeer lang door in het najaar. Zoals de naam al doet vermoeden, is 'Fairy Queen' een vervolg op 'The Fairy'. De bloemen zijn rozerood tot rood, halfgevuld en staan, net zoals

Rosa 'Alba Meidiland'

bij 'The Fairy', in dichte trossen.

Rood is van oudsher een populaire kleur in de rozenwereld en dus ook bij de heesterrozen. Drie laagblijvende roodbloeiende rozen zijn ALCANTARA ('Noare'), CRICKET ('Bokraruicri') en GLOED ('Tan98106'). Eerstgenoemde, ALCANTARA is een brede struik met diep donkerrode enkele bloemen. CRICKET bloeit eveneens met enkele bloemen. Deze zijn helderrood met een klein geel hart. GLOED heeft een lage, brede groeiwijze en

halfgevulde bloemen.

Geel is een uitdaging voor veredelaars. Meestal gaat een gele bloei gepaard met een mindere gezondheid van de plant. LOREDO ('Noalesa') is een compacte en niet erg breed groeiende plant. De diepgele bloemen zijn halfgevuld. Van hetzelfde Duitse rozenhuis, Noack Rosen, is SEDANA ('Noa97400A'), met opvallende halfgevulde abrikooskleurig oranje bloemen.

Middelhoge en hoge heesterrozen

De laagblijvende rozen zijn voor toepassing in de openbare ruimte veruit de belangrijkste groep. Maar dit houdt natuurlijk niet in dat er geen plaats is voor de hoger groeiende rassen. In kleine en middelgrote plantvakken of in kleine groepen kunnen deze planten uitstekend worden toegepast in plantsoenen en parken. Maar ook als solitair tussen bodembedekkende heesters of lage vaste planten komen ze prima tot hun recht. Hier volgt

Rood is van oudsher een populaire kleur in de rozenwereld en dus ook bij de heesterrozen

een beknopte opsomming van aanbevelenswaardige rozen in dit segment.

ALBA MEIDILAND ('Meiflopan') is een breed uitgroeiende struik met gevulde witte bloemen die goed schonen. Bloeit lang door in het seizoen. 'Marguerite Hilling' is een forse struik met sierlijk overhangende twijgen. De bloemen zijn lilaroze met een geel hart. De tweekleurige bloemen, in combinatie met de bloeirijkheid, maken 'Mozart' tot een opvallende plant. De bloemen zijn roze met een wit hart. De enkelvoudige bloemen zijn relatief klein, maar ze worden in grote trossen geproduceerd. Eveneens opvallend, maar dan voornamelijk vanwege de hardroze bloemkleur, is BASEBALL ('Bokraruibas'). Het blad van dit ras is opvallend glimmend en iets blauwgroen getint. De enkelvoudige bloemen zijn relatief groot. 'F.J. grootendorst' is een oud, maar sterk ras. De bloemen zijn gevuld, rood, en bestaan uit opvallend gefranste bloemblaadjes. Ook 'Dirigent' bloeit dieprood met halfgevulde bloemen. Het is een typische parkroos. Als derde roodbloeiende roos wordt hier CRIMSON MEIDILAND ('Meiouscky') genoemd. Het is een forse, breed opgaande struik met enkelvoudige, diep purperrode bloemen met een klein geel hart.

Twee geelbloeiende, hoger groeiende heesterrozen zijn FRIESIA ('Korresia') en LICHTKÖNIGIN LUCIA ('Korlilub'). De laagste van de twee, FRIESIA, is een plant met een vrij smalle groeiwijze. De bloemen zijn echter relatief groot, goudgeel en gevuld. LICHTKÖNIGIN LUCIA is krachtig groeiende roos, zeer geschikt als parkroos. De bloemen zijn geel, halfgevuld en geurend.

Be social

Scan of ga naar:

www.Stad+Groen.nl/artikel.asp?id=41-5911

Rosa 'Marathon'